

Từ trung tâm thành phố Biên Hòa, đi theo Quốc lộ 1 khoảng 1km về phía Bắc, chúng ta sẽ thấy di tích Nhà lao Tân Hiệp tọa lạc trên phường Tân Tiến, thành phố Biên Hòa. Nơi đây vào khoảng 17 giờ 50 phút ngày 02 tháng 12 năm 1956, sau tiếng keng báo tù nhân vào trại thì tiếng hô “xung phong” vang dậy những người tù chính trị ở nhà tù Tân Hiệp đã nổi dậy vượt ngục trở về với cách mạng, trở về với nhân dân. Đây là cuộc vượt ngục lớn chưa từng có trong lịch sử cuộc kháng chiến chống Mỹ của dân tộc ta, giữa những hàng rào dày đặc dây thép gai và họng súng của quân thù, những chiến sỹ Cộng sản tay không đã mưu trí, dũng cảm đứng lên phá khám nhà lao giải thoát 462 tù chính trị....

Là một người con của miền đất Đồng Nai thương yêu, những khó khăn trong cuộc sống, trong học tập không ngăn được bước chân tôi tìm về với lịch sử, tìm về với cội nguồn - nơi có những con người bất khuất, kiên cường, nơi có những vị anh hùng đã dũng cảm hy sinh để chúng tôi có được cuộc sống ấm no hạnh phúc như ngày hôm nay.

Cuộc hành trình tìm về lịch sử của tôi vào một ngày cuối thu, từ Mộ cụ thạch Hàng Gòn ở Cẩm Mỹ, rồi Tòa hành chính ở Long Khánh, Danh thắng Bửu Long, chùa Đại Giác, Lăng mộ Trịnh Hoài Đức, Nhà Xanh, Đền thờ Nguyễn Tri Phương, quảng trường Sông Phố... và Nhà lao Tân Hiệp.

Đã biết Nhà lao Tân Hiệp nhiều qua sách vở, báo chí, thầy cô, nhưng những lần đến tham quan ở đây đã để lại cho tôi nhiều suy nghĩ...

NGÀY ẤY...

Trần gian địa ngục là đây

Đồn điền Đất Đỏ nơi Tây giết người.

Nhà lao Tân Hiệp hay còn được gọi với cái tên Trung tâm cải huấn Tân Hiệp là một trong sáu nhà tù lớn nhất miền Nam Việt Nam (Côn Đảo, Phú Quốc, Chí Hòa, Thủ Đức, Phú Lợi và Tân Hiệp) và là nhà tù lớn nhất Đông Nam Bộ thời kì

bảy giờ. Nhà tù được xây dựng trên địa bàn ấp Tân Hiệp, xã Bình Trước, quận Đức Tu, tỉnh Biên Hòa nay thuộc phường Tân Tiến, thành phố Biên Hòa.

Toàn bộ khu vực nhà tù được nằm trên một khu đất cát hình chữ nhật, địa hình âm thấp, có tổng diện tích là 46 520 m², phía Đông nhà tù giáp cụm dân cư Tân Hiệp, phía Tây giáp rạch Đồng Tràm, phía Nam giáp đường ray xe lửa Bắc – Nam, phía Bắc giáp với Quốc lộ 1 (đối diện với bệnh viện tâm thần Biên Hòa). Được xây dựng ở vị trí quân sự quan trọng, có vị trí biệt lập, thuận tiện cho giao thông, dễ dàng trong việc bảo vệ, canh gác, thuận lợi cho việc nhận tù từ nhà lao Gia Định, Bót Ca Ti Na và các nơi khác chuyển đến... và cũng là nơi dễ dàng chuyển tù đi Côn Đảo – Phú Quốc. Theo lời kể của nhiều tù chính trị yêu nước thì nhà tù Tân Hiệp được chia ra thành 8 trại, cụ thể E, D, R giam các chiến sỹ cách mạng, Đảng viên cộng sản trung kiên và đồng bào yêu nước, trại B giam tù mới đến chờ phân loại hồ sơ chuyển đi nơi khác. Xung quanh nhà tù được bao bọc bởi 4 lớp kẽm gai bùng nhùng với 9 lô cốt, 3 tháp canh cùng đội lính baorveej và hệ thống báo động tối tân.

Nơi đây những năm đầu thế kỉ 20 còn là một vùng đất hoang hóa, rừng đồi lụp xụp, dân cư thưa thớt. Đến khi Phát xít Nhật đảo chính thực dân Pháp để độc chiếm Đông Dương ngày 09/03/1945, chúng bắt đầu xây dựng một đồn nhỏ do một tiểu đội lính Nhật đóng chốt để bảo vệ chiếc cầu bắc qua rạch Đồng Tràm trên Quốc lộ 1 – con đường huyết mạch đi vào Biên Hòa và thành phố Sài Gòn.

Sau Cách mạng tháng Tám năm 1945, thực dân Pháp tiến hành cuộc xâm lược Việt Nam lần thứ hai và đến tháng 10/1945 chúng tái chiếm thị xã Biên Hòa. Trên cơ sở đồn binh nhỏ của Nhật, Pháp tiến hành củng cố lại, mở rộng thêm và đưa một trung đội lính lê dương đến trấn giữ với nhiệm vụ bảo vệ tuyến đường Quốc lộ 1 và cơ sở nhà thương điên Biên Hòa.

Cũng trên tuyến đường Quốc lộ 1, khu vực Hố Nai (cách Tân Hiệp 2 km về phía Đông), từ đầu năm 1946, Pháp cũng đã thiết lập một trại đóng quân của một

đơn vị thiết giáp và một trại giam để giam giữ những cán bộ, chiến sỹ và du kích của ta bị bắt được trong các cuộc càn quét.

Quy mô chiến tranh ngày càng phát triển, trại giam Hồ Nai không còn đủ sức chứa hết tù nhân, Pháp mở rộng đồn binh Tân Hiệp và biến nó thành trại giam “Tù chiến tranh” của tỉnh Biên Hòa. Trại tù này tồn tại cho đến khi kết thúc cuộc kháng chiến chống Pháp tháng 07/1954.

Sau hiệp định Giơ-ne-vơ năm 1954, cùng với việc ráo riết xây dựng bộ máy thống trị từ Trung ương tới địa phương, chính quyền tay sai Ngô Đình Diệm tiến hành khủng bố, bắt bớ, giam cầm số cán bộ, chiến sỹ kháng chiến cũ, đồng bào yêu nước các phe nhóm chính trị, quân sự không ăn cánh với chúng như: Bình Xuyên, Cao Đài, Hòa Hảo....

Một công cụ không thể thiếu đối với bộ máy Mỹ - Diệm đó là hệ thống nhà tù – trại giam; vì vậy giữa năm 1955 nhà tù Tân Hiệp được chúng cải tạo, mở rộng thành một nhà tù lớn ở miền Nam.

Đầu năm 1956, Mỹ - Diệm tập trung lực lượng đánh phá cách mạng, đẩy mạnh chiến dịch “tố cộng”. Chúng đánh vào nhân dân mà đối tượng chủ yếu trước mắt đó là cán bộ, Đảng viên, những người kháng chiến cũ và những người yêu nước. Chúng hy vọng dùng bạo lực nhân dân phát hiện, tố cáo cán bộ Đảng viên. Chúng mở rộng chính sách này với nhiều hình thức như tuyên truyền, xuyên tạc lịch sử, phủ định công lao to lớn của Đảng Cộng sản Việt Nam.

Tháng 7 năm 1956, Mỹ - Diệm mở chiến dịch Trương Tấn Bửu đánh phá khốc liệt nhằm đàn áp phong trào và tiêu diệt cán bộ, đảng viên, cơ sở cách mạng. Chúng dùng lực lượng chủ lực kết hợp với bọn bảo an dân vệ, công an cảnh sát chà đi xát lại hầu hết các xã ấp ở Biên Hòa, tập trung là các đồn điền cao su, các vùng căn cứ kháng chiến ở Tân Uyên, Vĩnh Cửu, Long Thành... Nhiều cán bộ, Đảng viên của tỉnh Biên Hòa sa vào tay giặc. Hàng trăm cán bộ, Đảng viên và quần chúng cơ sở khắp các huyện thị ở Biên Hòa bị bắt bớ, tù đày. Đến thời điểm tháng

12 năm 1956 nhà tù Tân Hiệp địch giam 1.872 người trong đó có nhiều nhân sĩ, trí thức yêu nước.

Để che đậy bộ mặt phản động, tránh sự phản ứng tố cáo của Ủy ban kiểm soát và giám sát quốc tế và dư luận tiến bộ trong và ngoài nước, Mỹ - Diệm cải tên nhà tù Tân Hiệp lại thành cái tên mới là “trung tâm huấn chính Biên Hòa”. Nhưng thực sự đây là địa ngục trần gian. Theo nhiều nhân chứng kể lại thì chúng đã dùng nhiều thủ đoạn (thâm độc để tra tấn làm nhục) ý chí, tinh thần yêu nước của tù chính trị. Mỗi trại giam chỉ có gần khoảng 200 m² nhưng giam giữ từ 300 đến 400 người, có lúc lên cả ngàn người. Đặc biệt ở đây có phòng “cải hối” và “chuồng cọp” rất nhỏ hẹp và điều kiện sinh hoạt cực kì khắc nghiệt, chế độ ăn uống cực kì mất vệ sinh. Trong một phòng giam vô cùng chật hẹp, chúng đã giam nhiều chị em phụ nữ và để “cải huấn” các chị, bọn cai ngục đã dùng các loại lựu đạn cay, vòi bột, bom lân tinh ném vào người cho tù binh ngất xỉu và phòng toàn thân, sau đó chúng dùng thuốc xịt muỗi DDT bơm vào rồi lôi phạm nhân ra ngoài phơi nắng. Không những thế chúng còn dùng nhiều đòn tra tấn về tâm lý và thể xác dã man, chúng biên soạn những tài liệu “cải huấn” hết sức bài bản và quy củ; tuy nhiên vẫn không thể nào khuất phục ý chí chiến đấu kiên cường của các chiến sỹ cách mạng. Chúng còn xây dựng nhiều nhà lao tập thể, đối với tù nhân nam thì chúng tra tấn rất dã man còn với những tù nhân nữ thì cũng thật khắc nghiệt, những ngày phụ nữ bệnh tật cũng không được tắm giặt...

Trước những hành động khủng bố, tàn sát ngày càng trắng trợn của Mỹ - Diệm, thực lực cách mạng ngày càng tổn thất nghiêm trọng. Không ảo tưởng trong cuộc “đấu tranh chính trị đơn thuần” đối với kẻ thù ngày càng lộ rõ bộ mặt phát xít, từ giữa năm 1956, Đảng ủy nhà tù Tân Hiệp (Biên Hòa) chủ trương tổ chức phá khám trở về với cách mạng, về với nhân dân.

Tháng 11 năm 1956, phương án nổi dậy phá khám Tân Hiệp hoàn thành. Công tác chuẩn bị được tiến hành chặt chẽ và chu đáo. Đội xung kích gồm những

đồng chí khỏe mạnh, có kinh nghiệm chiến đấu do đồng chí Nguyễn Văn Cội, nguyên huyện đội phó huyện Củ Chi làm đội trưởng, đồng chí Lê Minh Toàn làm chính trị viên. Tổ liên lạc có 6 người do đồng chí Ngô Văn Quảng, Bí thư huyện ủy Vĩnh Cửu làm tổ trưởng. Đồng chí Nguyễn Văn Chuộng được Đảng ủy cử làm trưởng đoàn tù vượt ngục trở về căn cứ.

Giờ G, phá khám án định là chiều ngày chủ nhật 02 tháng 12 năm 1956.

Chiều chủ nhật, nhà tù Tân Hiệp vẫn trong không khí bình lặng như mọi ngày. Sinh hoạt của tù nhân vẫn diễn ra theo giờ giấc qui định của trại. Sau buổi cơm chiều, đúng 17 giờ 30 đài phát thanh Sài Gòn phát chương trình cổ nhạc. Anh chị em tù nhân tập trung ngồi trước cửa trại vừa nghe nhạc vừa đợi giờ vào trại. Một số anh em còn lảng vảng quanh sân, gần cột cờ và các bót gác.

17 giờ 40 phút, tất cả các đồng chí trong lực lượng xung kích đều ở trong tư thế sẵn sàng. Các tổ chiến đấu áp sát những mục tiêu đã được phân công.

Đúng như phương án tác chiến giờ đổi gác là lúc địch có nhiều sơ hở. Ngày chủ nhật cũng là thời điểm mà binh lính có nhiều chênh mảng hơn ngày thường. Chín tháp canh xung quanh trại giam theo qui định phải có 3 lính gác thường trực, gác công 3 người, cộng tất cả là 30. Nhưng thực tế cuộc giao ca gác vào buổi chiều ngày chủ nhật này mỗi tháp chỉ còn một lính canh. Kho vũ khí có khoảng 9 – 10 tên lính, hết phiên trực đã nộp súng đạn vào kho và ngồi tán gẫu. Toàn bộ lính trực trong thời điểm này chỉ còn 12 tên. Số còn lại đều về với gia đình ở trại C hoặc la cà trong các hàng quán.

17 giờ 50 phút, sau tiếng keng báo tù nhân vào trại thì tiếng hô “xung phong” vang dậy khắp nơi. Xung kích nhanh chóng tiến thẳng đến mục tiêu. Tổ xung kích do các đồng chí Lê Toàn Thư, Tư Tăng, Cội, Min, Nhàn, Sỏi, Còn, Lém... xông thẳng vào kho vũ khí bắt trời trảng toán gác lấy toàn bộ vũ khí. Bọn lính kẻ bên hốt hoảng bỏ chạy tán loạn. Cùng lúc đó một tổ xông thẳng đến nhà tên giám đốc Tinh. Vợ hắn la hoảng, tên công an tài xế chạy đến ứng cứu bị anh em ta đánh gục.

Một bộ phận xung kích xông thẳng vào trại giam bắt trời tên thượng sĩ chỉ huy lính bảo an và cắt dây điện thoại.

Phải mất mấy phút sau cánh cổng mới mở được. Anh em tù nhân từ các trại D, E, G ào ạt tuôn ra cửa. Trước làn sóng người tràn ra như nước vỡ bờ, tên lính gác bên ngoài cổng chính giương súng bắn, lập tức bị một xung kích quật ngã và đoạt lấy súng. Dòng người tuôn ra cửa mỗi lúc một đông. Một số anh chị em không được phổ biến trước cũng vội vàng chạy theo. Cánh cổng chính trại giam thay vì khi mở kéo vào nhưng trong lúc vội vàng tù nhân lại cố sức đẩy bật ra nên chỉ mở được một cánh, cánh kia chỉ hé được một phần gây ùn tắc, một số anh em kên nhau nhảy vọt qua hàng rào. Tiếng hô xung phong vang dội, tiếng gọi nhau, tiếng chân chạy rầm rập của hàng trăm người. Lúc đầu lực lượng xung kích của ta hoàn toàn làm chủ tình hình. Hơn 15 phút sau bọn chúng mới hoàn hồn, vội vã nổ súng phản kích và truy đuổi. Tên trung sĩ Đặng Đức Tài, phó chỉ huy lính bảo an trèo lên tháp canh số 1 cùng tên lính gác dùng trung liên bắn xối xả ra hướng cổng trại và sân ban. Tiếp đó tên thượng sĩ Lê Văn Huệ cũng ra lệnh cho tên lính ở tháp canh số 2 bắn chéo ra ngoài lộ 1.

Theo kế hoạch của ta thì khi dứt điểm hoàn toàn các mục tiêu bên trong, lực lượng xung kích nhanh chóng chuyển ra ngoài triển khai chốt chặn ở hai đầu đường, dùng súng cướp được bắn áp chế các tháp canh số 1 và số 2 để yểm trợ anh chị em tiếp tục chạy thoát. Do có sự ùn tắc ngoài dự kiến, nên không thực hiện được phương án.

Khi địch nổ súng, một bộ phận xung kích gồm các đồng chí Nguyễn Chiến Lũy (Hai Thông), Phạm Văn Rô, Tân...đang vận động về phía sau trại E, quay súng bắn kiềm chế hai tháp canh (tháp 1 và 2) nhằm hút hỏa lực địch về phía sau.

Trước làn đạn xối xả của địch, số anh chị em ta chạy ra sau trúng đạn gần 30 đồng chí vừa hy sinh, vừa bị thương nằm trước cổng trại, bên ngoài sân ban và ven bờ suối.

Cuộc nổi dậy phá khám nổ ra trong vòng 40 phút. Đến 18 giờ 30 số tù nhân còn lại bị địch gom vào các trại, binh lính canh giữ nghiêm ngặt.

Sau khi thoát khỏi trại giam, đoàn vượt ngục chia làm nhiều cánh để tìm về căn cứ. Mặc dầu địch tăng cường lực lượng truy đuổi, phục kích bố ráp gắt gao, nhưng không một ai nản lòng, có 462 đồng chí thoát được trở về tới căn cứ.

Gần 500 cán bộ, đảng viên với 41 khẩu súng các loại thu được là nguồn bổ sung vô giá cho phong trào vũ trang Đồng khởi ở miền Nam.

Trong lịch sử đấu tranh cách mạng của nhân dân ta, đây là cuộc nổi dậy phá khám để tự giải phóng có quy mô lớn nhất, đưa được số lượng lớn cán bộ nòng cốt của Đảng về với cách mạng và cướp được số lượng vũ khí nhiều nhất.

BÂY GIỜ...

Khi đến nơi đây, bỏ qua sự xô bồ của cuộc sống, tiếng ồn ào của xe cộ, sự tập nập của dòng người qua lại cảm nhận đầu tiên của tôi về nơi này rất đổi thiêng liêng.

Nhà lao Tân Hiệp đây rồi! Nơi mà bấy lâu nay tôi thầm mong một lần được đặt chân tới, một lần được tham quan để bổ sung thêm vốn kiến thức, vốn hiểu biết cũng như muốn được hòa mình vào lịch sử tìm về những sự hy sinh oanh liệt, dũng cảm vì Tổ quốc, vì mảnh đất Đồng Nai thân yêu!

Đứng trước cổng dẫn vào khu di tích lịch sử nhà lao Tân Hiệp, tôi rất đổi tự hào khi nhìn lên cổng với dòng chữ : “Di tích lịch sử nơi diễn ra cuộc nổi dậy phá nhà lao Tân Hiệp ngày 2-12-1956 xếp hạng cấp quốc gia năm 1994”. Di tích nhà lao Tân Hiệp được Bộ VHTT xếp hạng là di tích cấp quốc gia theo quyết định số 2754/QĐ/BT ngày 15/01/1994.

Nơi đây một thời đã ghi dấu sự dũng cảm, hiên ngang của các chiến sỹ cách mạng khi không có vũ khí, bị tra tấn dã man ,không có sự tương quan về lực lượng mà vẫn dám đứng lên phá nhà lao; giờ đây mặc dù thời gian có làm hoen ố màu sơn song vẫn sừng sững đứng hiên ngang cùng năm tháng như một bằng

chúng sống về sự oanh liệt một thời cũng như nhắc nhở các thế hệ sau khi mỗi lần có dịp đi ngang qua đây hay một lần bước vào bên trong không được quên những gì mà ông cha đã ngã xuống hy sinh xương máu vì cuộc sống tươi đẹp ngày hôm nay.

Cổng vào nhà lao Tân hiệp

Sau cánh cổng dẫn vào nhà lao, khi tôi bước vào nơi đây hình ảnh đầu tiên rất đối thiêng liêng mà tôi thấy đó là Đài tưởng niệm cuộc nổi dậy phá nhà lao Tân Hiệp Biên Hòa.

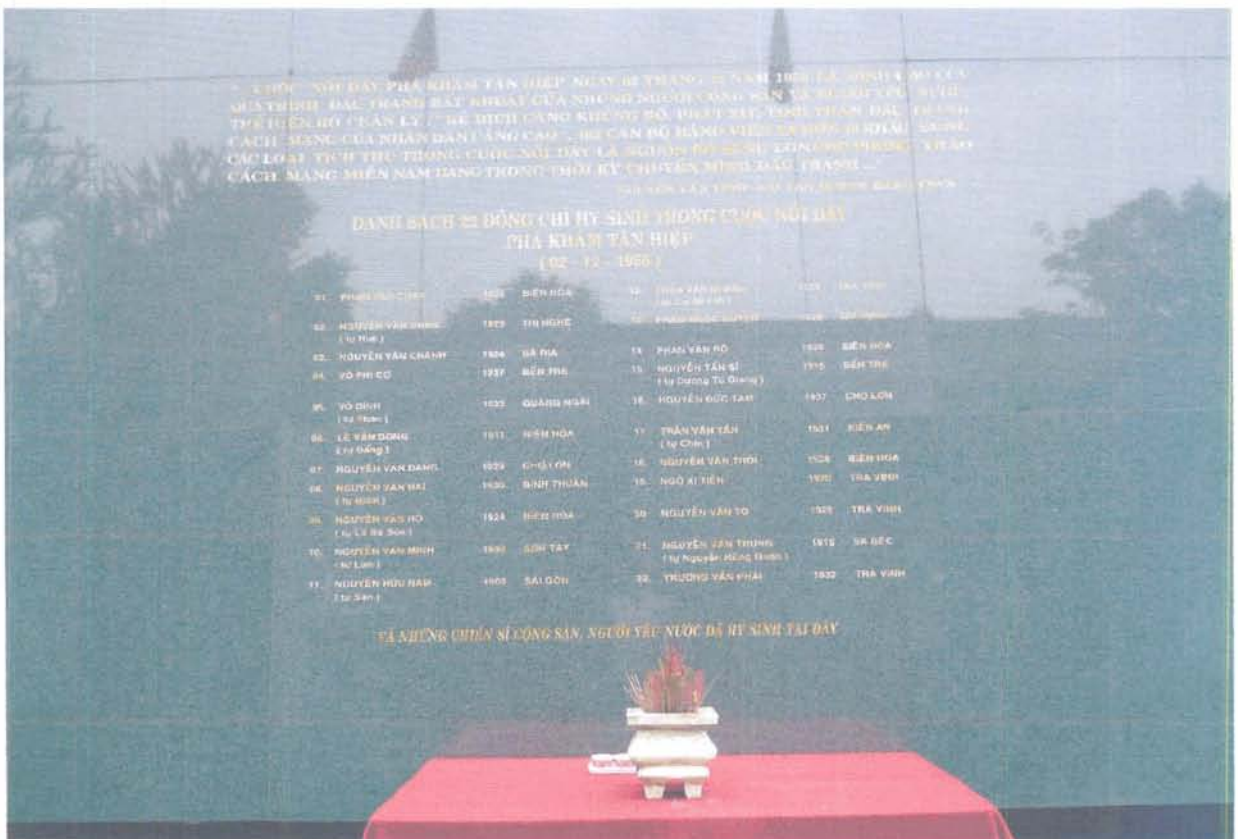
Đài tưởng niệm cuộc nổi dậy phá nhà lao Tân Hiệp Biên Hòa.

Tượng đài ghi dấu cuộc nổi dậy phá nhà lao Tân Hiệp, nhìn hình ảnh khắc trên tượng đài như đang tái hiện lại khí thế của những người tù cách mạng cũng như quang cảnh ngày ấy – một ngày đáng nhớ hào hùng trong lịch sử.

Hình ảnh những người chiến sỹ tay không vũ khí trong khi bị xích lại vẫn rất oai hùng và tỏ rõ sự quyết tâm, có một niềm tin vững chắc vào ngày mai tươi sáng. Khi đứng trước tượng đài, tôi thấp nén hương tưởng nhớ sự hy sinh quả cảm của các anh, các chị - những con người làm nên lịch sử, những con người đã hy sinh thân

minh để thế hệ sau có cuộc sống hòa bình, tươi đẹp. Cảm ơn sự hy sinh của các anh – những người chiến sỹ cách mạng!

Phía sau tượng đài đó là danh sách 22 đồng chí hy sinh trong cuộc nổi dậy phá khám nhà lao Tân Hiệp; 22 con người đến từ nhiều vùng đất khác nhau trên mọi miền Tổ quốc nhưng giữa họ có chung một thứ đó chính là ý chí quyết tâm, tấm lòng yêu nước.

*Danh sách 22 đồng chí hy sinh trong cuộc nổi dậy phá khám Tân Hiệp
(02-12-1956)*

Đồng chí Nguyễn Văn Linh - Cố vấn Ban chấp hành Trung ương Đảng Cộng sản Việt Nam đã viết "...Cuộc nổi dậy phá khám Tân Hiệp ngày 02 tháng 12 năm 1956 là đỉnh cao của quá trình đấu tranh bất khuất của những người cộng sản và người yêu nước, thể hiện rõ chân lý: "kẻ địch càng khủng bố, phát xít, tinh thần đấu tranh cách mạng của nhân dân ta càng cao", 462 cán bộ Đảng viên và 40 khẩu

súng các loại tịch thu trong cuộc nổi dậy là nguồn bổ sung lớn cho phong trào cách mạng miền Nam đang trong thời kì chuyển mình đấu tranh...”

Từ cổng đi vào qua đài tưởng niệm nhìn về phía bên tay trái là miếu thờ liệt sỹ, thờ những người con thương yêu của Tổ quốc.

Miếu thờ liệt sỹ

Nhà lao Tân Hiệp ngày nào giờ đây là khu đất nhỏ, bên trong là một dãy nhà gồm các phòng, bên trong các căn phòng có hình ảnh những con người cách mạng ngày ấy, chôn dung các cựu tù chính trị tiêu biểu, nhiều tài liệu, hồ sơ còn lưu giữ, những mô hình tái hiện lại cảnh tù đầy, cảnh tra tấn dã man ngày nào mà những người tù cách mạng từng phải gánh chịu. Mặc dù không gian tuy nhỏ nhưng chứa đựng biết bao nhiêu giá trị lịch sử to lớn cho thế hệ mai sau, là nơi ghi dấu một thời hào hùng, oanh liệt của biết bao tấm gương anh dũng hy sinh, là bằng chứng sống

để mỗi người Việt Nam nói chung và người con mảnh đất Đồng Nai nói riêng luôn ghi nhớ những hình ảnh về lịch sử thiêng liêng ấy!

Dãy các nhà giam của nhà lao Tân Hiệp

Chân dung các cựu tù chính trị tiêu biểu

Mô hình tra tấn dã man ngày xưa tại nhà lao Tân Hiệp

Chân dung những người trong Tổ liên lạc dẫn đường

Đến đây, trong lòng tôi rất nhiều cảm xúc đan xen nhau, tôi cảm thấy rất tự hào về những gì ông cha ta đã làm được trong lịch sử, nhưng mặt rất buồn và thương tiếc và lòng biết ơn sâu sắc cho những con người đã hy sinh và ngã xuống vào ngày lịch sử hôm ấy.

MAI SAU...

Nơi đây đã để lại cho tôi nhiều suy nghĩ, những suy nghĩ về quá khứ, những suy nghĩ về hiện tại và những suy nghĩ về tương lai.

Làm sao để giữ gìn và bảo vệ được khu di tích lịch sử này, để thế hệ mai sau mãi biết và nhớ tới? Tôi nghĩ chắc hẳn cũng đã có nhiều ý kiến về vấn đề này, tôi xin mạo muội đưa ra một số ý kiến như sau mong sao có thể thực hiện và góp phần hiệu quả trong việc bảo tồn khu di tích lịch sử này.

Tăng cường công tác giáo dục tuyên truyền trong quần chúng nhân dân mà đặc biệt là ở các trường học trên địa bàn tỉnh Đồng Nai (hoặc trên địa bàn các tỉnh

và thành phố khác nếu có thể) về khu di tích lịch sử cũng như về truyền thống cách mạng và sự hy sinh của các anh hùng cách mạng để mọi người biết đến nơi đây, đồng thời làm tăng lên tình yêu nước, tự hào dân tộc của nhân dân.

Chủ động mở nhiều cuộc dã ngoại về nguồn cho học sinh, sinh viên, cán bộ công chức, viên chức, cũng như người dân về các khu di tích lịch sử trong đó có nhà lao Tân Hiệp để có những cái nhìn khách quan, thực tế về lịch sử hào hùng.

Các cấp chính quyền, Đoàn thể phát động, tổ chức nhiều hơn nữa các cuộc thi tìm hiểu về các di tích lịch sử trong địa bàn tỉnh Đồng Nai nhằm thu hút đông đảo sự quan tâm tham gia từ mọi tầng lớp nhân dân, qua đó góp phần tìm hiểu sâu hơn về các khu di tích lịch sử này đặc biệt là khu di tích lịch sử nhà lao Tân Hiệp.

Xuất bản sách, tài liệu về khu di tích lịch sử nhà lao Tân Hiệp cung cấp cho các đơn vị hành chính sự nghiệp cũng như các tổ chức, tập thể khác.

Thông qua các phương tiện truyền thông đại chúng như báo, đài, Internet, Tivi... giới thiệu, tuyên truyền về khu di tích lịch sử.

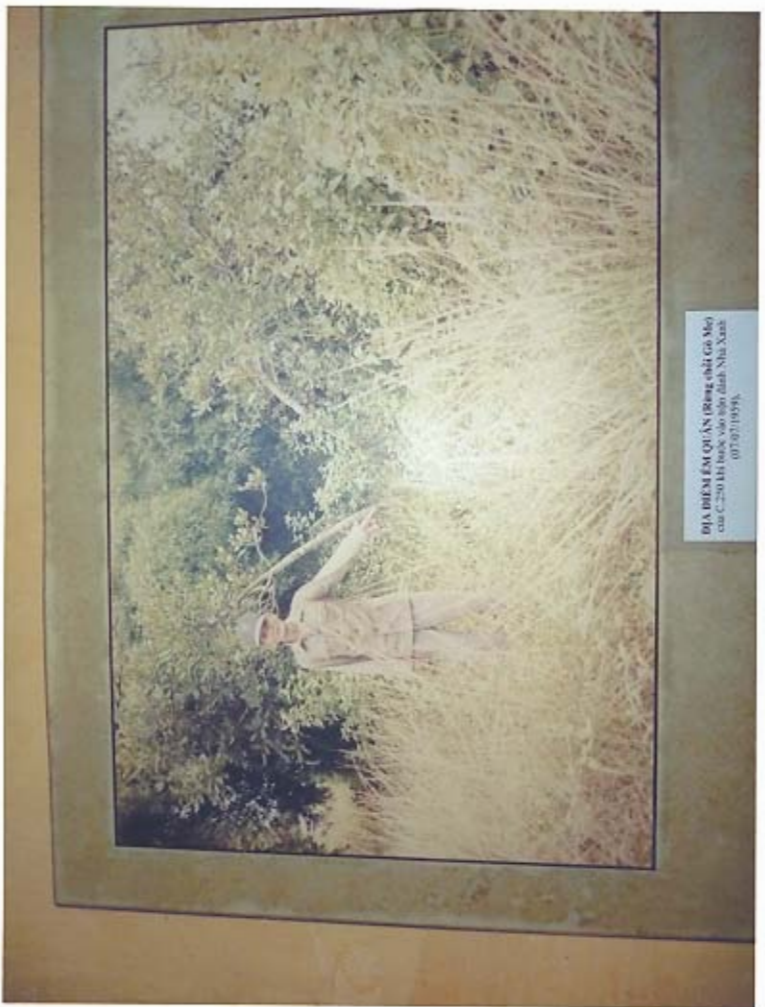
Chú trọng công tác tu dưỡng, bảo trì di tích nhà lao Tân Hiệp; thường xuyên tu sửa, trồng cây, dọn sạch; tăng cường việc bảo quản các hình ảnh, tư liệu... trong khu di tích. Nâng cao ý thức cho người dân sinh sống khu vực gần nhà lao Tân Hiệp về bảo vệ khu di tích lịch sử.

Cần có bảng chỉ dẫn từ ngoài đường cụ thể và rõ ràng sao cho du khách quốc tế cũng như người Việt Nam có thể tìm dễ dàng.

Mở cửa thường xuyên kể cả vào dịp hè, và có người hướng dẫn nhiệt tình cũng như hiểu biết về lịch sử; đồng thời cần có người trông nom nơi này nhiệt tình và phải nắm rõ về lịch sử nơi đây.

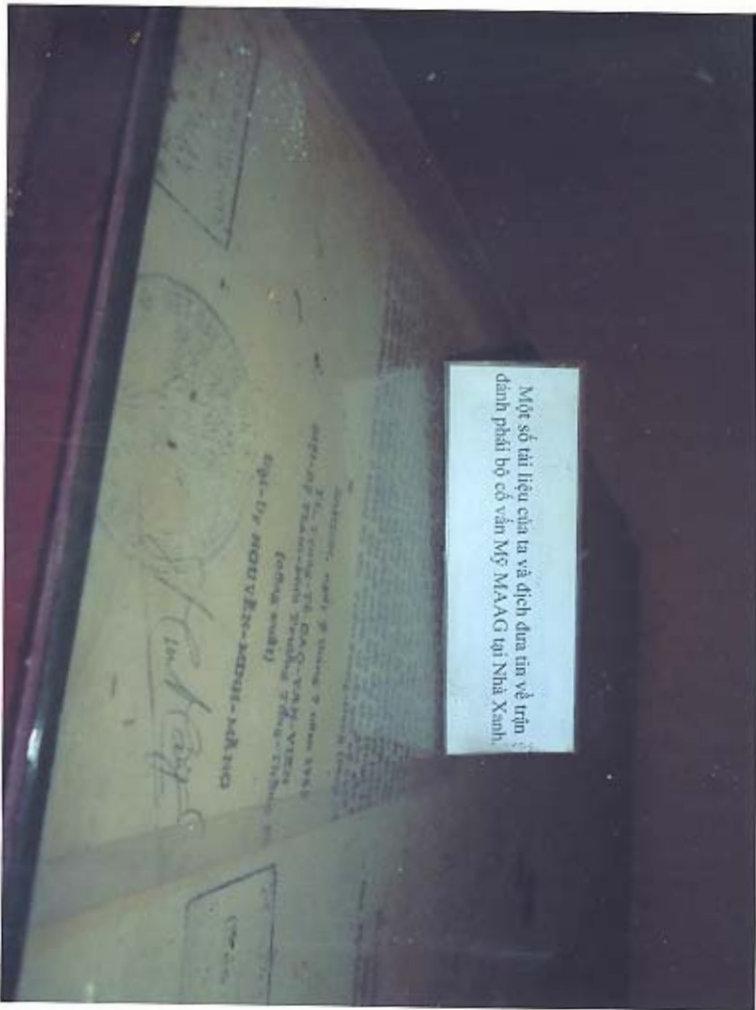
ĐIỂM ĐẾN QUÂN ĐỘI CHẾ GIỚI
của C.250 tại rừng núi nhà Xanh
(07/07/1976)

MÀN (vũ khí tự tạo),
phần đội đặc nhiệm C.250 đã sử dụng trong
trận đánh Nhà Xanh.

HANOI, le 9 Juillet 1959
 VIETNAM OFFICIEL
 De : SERVICE PRESSE REPUBLICAINE
 Pour : LE TRANQU SUITE PRESSE OFFICIELLE DE TOUWONG AD HOC
 PAR ETAPES/UN PARTICULIER PRESSE OFFICIEL
 TEXTE : (Attention : Cette partie : CHIFFRE)
 Reconnaisant porter haute connaissance Président texte
 communiqué suivant P&M en accord avec Secrétaire Etat Intérieur
 et soumise approbation Vice-Président ce matin stop l'official
 Communiqué nécessaire après Directeur Information Ambassade Américaine
 nous avait avisé qu'il devait informer presse stop références
 déplacements Président République et Secrétaire Etat Intérieur ont pour
 but faire comprendre au public sécurité générale n'est pas affectée
 stop
 (Attention : Cette partie : Télégramme
 ordinaire)
 Voici texte communiqué citation
 Communiqué de Secrétaire Etat à l'Intérieur
 Dans la soirée du 8 juillet 1959, pendant qu'un
 groupe de cinq militaires américains assistait à une séance de cinéma
 privé au bord des rizières à Siem-Hoa, un Vietcong a pu
 pénétrer dans le local qui se trouvait dans une maisonnette
 au bord de la rivière, et fait exploser une charge de plastique stop
 Il y eut deux morts et un blessé parmi les militaires
 américains. Le Vietcong ainsi qu'une sentinelle et un cuisinier
 vietnamais qui tentaient de l'arrêter ont été tués stop

THÁP CÁN
Nơi quan sát báo vệ khu cô vào
quân sự Mỹ tại Nhà Xảch.

"... CUỘC NỔI DẬY PHÁ NHÀ XẢNH HIỆP NGÀY 2 THÁNG 12 NĂM 1956 LÀ BƯỚC HOẠT V
QUẢ THỰC ĐẶC THÀNH ĐẠT NHẤT CỦA NHỮNG NHỮNG CÔNG ĐẮC VÀ NHỮNG TRƯ
NGHIỆM ĐỒ PHÂN LỄ ... TẾ ĐỊCH GIANG BƯỚC ĐỒ, PHỤY KẾ, TỰH TỰAM ĐẶC NHỮNG
CÁCH MANG CỦA NHÂN DÂN CẢNG CẤP V 442 CÁN BỘ ĐANG TIỀN VÀ BÊN AN KINH ĐỒNH
CÁC LOẠI TỰCH THỨ ... THƯỜNG CUỘC NỔI DẬY LÀ NHỮNG ĐỒ NHỮNG LỚN CHỖ ĐỒNH NHỮNG
CÁCH MANG HIỆN HẠM ĐANG THƯỜNG THỜI KỲ CHUYỂN MÌNH ĐẶC TRẠNG ..."

**DANH SÁCH 22 ĐỒNG CHÍ HI SINH TRONG CUỘC NỔI DẬY
PHÁ NHÀ XẢNH HIỆP
(02 - 12 - 1956)**

01. PHẠM VĂN CHINH	1920	ĐIÊN KHÁ	13. TRẦN VĂN ĐƯỜNG	1948	TRÀ NGUYÊN
02. NGUYỄN VĂN ĐỨC	1920	TRẦN KHÁNH	14. PHẠM VĂN ĐỨC	1920	TRẦN KHÁNH
03. NGUYỄN VĂN ĐỨC	1920	TRẦN KHÁNH	15. NGUYỄN VĂN ĐỨC	1920	TRẦN KHÁNH
04. NGUYỄN VĂN ĐỨC	1920	TRẦN KHÁNH	16. NGUYỄN VĂN ĐỨC	1920	TRẦN KHÁNH
05. NGUYỄN VĂN ĐỨC	1920	TRẦN KHÁNH	17. NGUYỄN VĂN ĐỨC	1920	TRẦN KHÁNH
06. NGUYỄN VĂN ĐỨC	1920	TRẦN KHÁNH	18. NGUYỄN VĂN ĐỨC	1920	TRẦN KHÁNH
07. NGUYỄN VĂN ĐỨC	1920	TRẦN KHÁNH	19. NGUYỄN VĂN ĐỨC	1920	TRẦN KHÁNH
08. NGUYỄN VĂN ĐỨC	1920	TRẦN KHÁNH	20. NGUYỄN VĂN ĐỨC	1920	TRẦN KHÁNH
09. NGUYỄN VĂN ĐỨC	1920	TRẦN KHÁNH	21. NGUYỄN VĂN ĐỨC	1920	TRẦN KHÁNH
10. NGUYỄN VĂN ĐỨC	1920	TRẦN KHÁNH	22. NGUYỄN VĂN ĐỨC	1920	TRẦN KHÁNH

TÀI KHOẢN CHUYỂN CỘNG SẢN VIỆT NAM ĐƯỢC ĐỀ BÀY Ở ĐÂY

DI TÍCH LỊCH SỬ
NƠI DIỄN RA CUỘC NỔI DẬY PHÁ NHÀ LAO TÂN HIỆP NGÀY 2-12-1956
Xếp hạng cấp quốc gia năm 1994

